

Què fer a Besalú

1 - Oficina municipal de turisme de Besalú

Forma part de la Xarxa d'Oficines de la Generalitat amb el número 0008 i ofereix diferents serveis al turista. Si us agrada anar per lliure, a l'oficina us facilitaran tot tipus de plànols i informació per conèixer a fons la vila. Si ho preferiu, podeu apuntar-vos a les visites guiades diàries que s'ofereixen en diferents idiomes.

Situació i contacte:

Carrer del Pont 1- 17850 BESALÚ

Telèfon i fax 972 591 240

Email: turisme@besalu.cat

Horari: De dilluns a diumenge de 10h a 14h i de 16h a 19h.

2 - Can Bonet – Jardins de la Martana

La masia és de principis del segle XX i d'estil noucentista. Es troba lleugerament apartada del poble i actualment és un hotel.

Edificació de dimensions considerables, de planta quadrada i amb un primer pis sobre el qual s'aixeca una torre quadrada. Envoltada per terrenys es troba lleugerament fora del poble. Té la particularitat de ser l'únic edifici de l'altra banda del pont romànic que forma part del nucli històric-artístic de Besalú, amb unes magnífiques vistes sobre el poble. Té la seva entrada principal al començament del pont i els seus jardins (jardins de la Bertrana) arriben fins al riu Fluvià. C/Pont, 2.

3 – Pont Medieval

El pont sobre el Fluvià, de set arcades desiguals, és una peça d'un valor extraordinari. Té una forma angular, segurament perquè les pedres del riu facilitaven aquesta construcció.

Data del segle XII, però ha sofert moltes reformes i reconstruccions parcials a causa d'aiguats i fets bèl·lics, en especial per la voladura de dos arcs el 1939. La seva torre fortificada, l'entrada ogival i els merlets terminals que es van fer en la restauració a càrrec de l'arquitecte Francesc Pons i Sorolla, consten en antics gravats i en part havien estat destruïts per facilitar el pas de maquinària per a les indústries de la vila.

4 – Carrer Rocafort

Diversos elements del carrer Rocafort que han perdurat al pas del temps com la muralla, el portal o una de les xemeneies que podem veure a la teulada d'una casa. També hi trobem unes cadires que formen part d'una instal·lació artística de l'any 1994.

5 – Excavacions a l'Era d'en Xiua

Excavacions arqueològiques als horts del carrer Tallaferro, també dits era d'en Xiua. Les campanyes es van dur a terme de febrer a juny del 2007 per Andrea Ferrer i de juliol a setembre del 2007 a càrrec de Josep Frigola. Sector de desnivells just per on passava la muralla que delimitava la vila pel sector nord, avui ja desapareguda. Fora la muralla hi trobaven l'antic barri de Sant Martí de Capellada, on ara encara en queda l'església. En les excavacions es van documentar molt pocs nivells medievals, però sí un paviment empedrat que sembla que sortia fora la vila en direcció nord. La resta de nivells d'ocupació que es varen localitzar, foren d'època romana. Les diferents fases constructives es remunten a l'època d'August. Les diferents estructures trobades, tot i que de difícil interpretació, fan pensar en edificis d'activitat artesanal.

Què fer a Besalú

X – Cases carrer Bernat Tallaferro.

13-Casa del Porxos nº 4

11-Casa al nº 14

6-Can Marcial. Nº 15

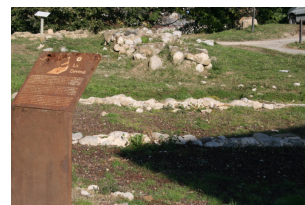
7 - Col·legiata de Santa Maria

La primitiva capella de Santa Maria del Castell era una obra modesta, només destinada al servei religiós de palau. Surt documentada una reforma el 1055. Quan a partir de 1137 passà a ser la seu d'una comunitat agustiniana, va haver de patir unes transformacions indispensables per adaptar les construccions del recinte als usos dels nous espais, i fou necessari edificar una església conforme als requeriments de la nova comunitat. Les excavacions recents han posat al descobert els absis de l'antiga capella comtal dins l'actual capçalera de Santa Maria.

8 - Excavacions a la Devesa

Les troballes pertanyen des de l'època romana (segle I aC) fins a la medieval (segles XIII i XIV) i consisteixen bàsicament en dos edificis (un habitatge i un taller d'entre els segles I aC i IV) i uns trams de carrers. La singularitat del jaciment rau en el fet que permet constatar que Besalú ha estat habitat ininterrompudament des de fa 2.200 anys.

Es tenia constància documental que en aquest lloc hi va viure gent fins almenys el segle XV i que el barri medieval s'estenia fins a l'altre costat de la carretera C-66. Arran de la construcció d'aquesta via, al segle XIX, es va fer malbé una part significativa de les restes d'aquell assentament. El que va suposar una sorpresa va ser descobrir-hi restes molt més antigues, com són unes estructures d'entre els segles I aC i II, en plena època romana, a partir de les quals es van anar construint més edificis fins a enllaçar amb els períodes ja documentats.

9 – Portal de la Força

Un dels molts racons de Besalú que cal visitar, dins el seu nucli antic, és la volta del carrer de la Força. També hi podem veure restes de les muralles que envoltaven Besalú.

La vila de Besalú va néixer entorn del tossal ocupat antigament pel castell comtal, que s'alça a 151 m d'altitud, a l'interfluvi del Fluvià amb la riera de Capellada. Els seus carrerons envolten el turonet pels costats de llevant i de ponent i desemboquen a l'actual plaça de la Llibertat, dita abans plaça Major, situada al punt on es troben el carrer principal, que en trams diferents rep noms diversos (carrer de Safont, carrer Major o carrer de Salvador Vilarrasa), i el carrer de Tallaferro, que s'enfila pel costat sud-oriental del puig del castell. Entre el carrer de Tallaferro i el riu hi ha tot un laberint de petits carrerons i placetes. El més important és el carrer del Pont, on hi havia l'antic barri jueu. La part ponentina de la vila té carrerons més regulars, que van de la vella parròquia de Sant Vicenç a l'ample carrer del Firal, mentre que la part baixa, més al Sud, és ocupada per l'ample plaça o prat de Sant Pere, i és delimitada pel carrer del Firal i el de la Font.

Què fer a Besalú

10 - Portal del Castlar i Rocafort

Conegut al segle XIV com a portal del castlar. És posterior a la muralla on s'obre. Està format per un arc de mig punt obrat amb dovelles de pedra.

La muralla transcorre des del carrer Rocafort en sentit nord i s'alça, des de la base a peu pla del carrer fins als 12 metres en vertical, molt ben conservada.

12 - Castell Comtal

Restes del castell de Besalú. Es troben situades dalt d'un turó. Se'n conserven poques restes, com ara la porta del carrer Tallaferro i una torre quadrada que fou reconstruïda.

Al puig que domina la vila i en el mateix recinte on es troben les restes de Santa Maria hi hagué el castell de Besalú, que fou comtal,. Normalment apareix unit amb el nom del poble en la documentació medieval. Des del 977 el nom de Besuldunum o Bisullunum va unit al mot castrum, que no desapareix fins a la baixa edat mitjana. Al mateix temps, en alguns llocs de la població es poden apreciar fragments de les muralles

14 - Plaça de la Llibertat

Principalment destaquen dos edificis importants a la Plaça de la Llibertat: la Casa de la Vila i l'antic Palau de la cúria. Cada dimarts s'hi celebra mercat.

És una plaça quadrangular i espaiosa, tres dels seus contorns tenen porxos formats per arcs semicirculars desiguals per haver estat construïts en diferents èpoques. Cal destacar especialment una arcada molt més estreta que les altres perquè està sota un edifici de reduïda amplada.

15 - Can Cambó - Sant Romà

La família Cambó fou una família besaluenca des del segle XV. Besalú no era només el seu lloc de residència sinó que també era el lloc on tenien la majoria de les seves propietats. Està situada al carrer Major i consta de tres pisos. Fou construïda pels Sant Romà, una de les famílies nobles de la vila, al segle XIV. Els Cambó eren propietaris i botiguers; a la planta baixa de la casa hi tenien la botiga de queviures, especialitzada en confiteria i portada per membres de la mateixa família. Francesc Cambó va néixer a Verges, però els seus records d'infància, tal com indica en les seves memòries, són de Besalú: "No tinc cap dubte que el fet d'haver passat tota la meva infantesa vivint entre nobles pedres evocadores d'un vell passat gloriós, influí considerablement el meu esperit. I quan Monsalvatge començà a escriure la seva història de Besalú i enviava els primers volums al meu pare, jo els llegia fervorosament com si llegís la història de la meva família i sentia l'orgull del Besalú medieval, dels seus comtes i de l'abat Oliba" Carrer Major, 11

16 - Església de Sant Vicenç

L'actual parròquia del poble, documentada ja des de l'any 977, en època del Comte Bisbe Miró, és una església romànica amb alguns elements de transició al gòtic, com demostren la rosassa i el finestral. En el seu interior es troba la tomba gòtica de Pere de Rovira, que el 1413 va traslladar les relíquies de San Vicenç fins a Besalú. Una capella lateral gòtica custodia la Vera Creu, cedida per Francesc Cambó el 1923; aquesta peça va substituir la primera, portada de Roma per Bernat Tallaferro el 1017 i robada el 1899.

Què fer a Besalú

17 - Casa de l'Abat Safont

Joan de Safont i de Ferrer (Besalú, Garrotxa, 1789 – Barcelona, 1847) fou un abat benedictí del monestir de Sant Pau del Camp, historiador i filòsof.

Catedràtic de filosofia al Col·legi de Sant Pau del Camp fins a l'exclaustració de 1835. Exclaustrat, fou professor i divulgador de les ciències físiques. Organitzà un notable museu i una biblioteca. Dins dels seus treballs d'home estudiós i encuriós per tot el que l'envoltava, destaca per la seva raresa l'esfera copernicana el·líptica que va construir amb la col·laboració de Francesc Arau i Sapons, l'any 1835.

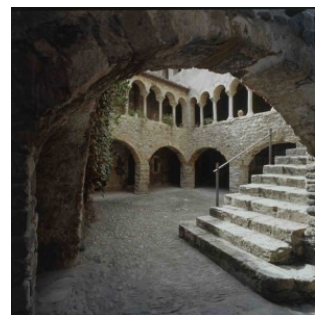
18 - El Ganganell

Inicialment les aigües del Ganganell separaven el nucli medieval de Besalú del monestir benedictí de Sant Pere, situat als afores de la població. Amb l'ampliació del traçat defensiu del segle XI dC, el torrent va esdevenir el límit occidental del perímetre murat, a la vegada que actuava com a fossat defensiu natural. Pocs segles després però, el Ganganell s'havia convertit en un impediment pel creixement urbà, fet que va obligar a plantejar un ambiciós projecte que contemplava la seva canalització i cobriment. Les obres van iniciar-se, almenys en el tram més pròxim a la desembocadura, ja a finals del segle XIII o inicis del XIV, si bé possiblement tardaren dècades o segles en acabar-se, com demostra la diversitat d'estils constructius existents. Actualment el Ganganell és un valor patrimonial únic de Besalú que queda amagat al visitant. Tanmateix, gràcies a les noves tecnologies, s'ha pogut reconstruir en 3D per tal que tothom pugui gaudir de la seva riquesa arquitectònica.

19 - Casa Cornellà – Casa Llaudes

Considerada com un dels exponents de l'arquitectura civil romànica més ben conservats de tot Catalunya, data de finals del segle XII i mostra l'estructura característica d'una casa noble d'època medieval. La casa consta d'una planta baixa on es troben els estables i les dependències del servei, d'una primera planta amb una galeria d'arcs de mig punt, que va ser en un inici l'habitatge dels Cornellà, mentre que a l'última planta s'hi troba el badiu. Com a tret distintiu del conjunt destaca l'estructura, organitzada en torn a un pati que permet il·luminar totes les estances. Després d'acollir la residència dels Cornellà, l'edifici va passar a mans de la família Llaudes, i actualment és propietat de la família Solà-Morales. Pl. Prat de Sant Pere.

20 - Santa Fe de Besalú

És coneguda des d'època moderna sota l'advocació de Sant Jaume. Situada davant l'església de l'antic monestir de Sant Pere, a l'indret anomenat Prat de Sant Pere on, fins al començament del segle XIX, hi hagué un antic cementiri monacal del qual era capella.

La primera notícia documental apareix l'any 1126. Després, hi ha poques dades sobre l'església de Santa Fe. L'any 1235 apareix «Sancta Fide». En la venda d'una casa feta el 1524 s'esmenta l'església de Santa Fe com a afrontació. L'any 1835, a causa del decret de desamortització, Santa Fe fou tancada al culte i esdevingué propietat de l'estat, que la vengué, juntament amb el monestir i els horts del claustre de Sant Pere a J. Bover per 3.771 duros el 1849. A partir d'aquest moment passà per diversos propietaris, entre ells la Germandat de Pagesos i fou utilitzada com a magatzem. Després de la guerra civil (1936-1939) fou adquirida per la família Solà-Morales. En l'actualitat és un restaurant.

Què fer a Besalú

21 - Monestir de Sant Pere

Del monestir benedictí original només se n'ha conservat l'església. Aquest temple, que destaca per la seva grandiositat, va ser fundat l'any 977 pel comte Bisbe Miró i consagrat el 1003 pel comte més important de la història local: Bernat I, conegut amb el sobrenom de Tallaferro.

La comunitat benedictina estava formada inicialment per dotze monjos. A partir del 1111, any en què es va extingir el comtat, l'abat esdevingué la primera autoritat de la població, i durant els segles XII i XIII el monestir gaudí d'una gran influència política.

L'església de Sant Pere té la peculiaritat que presenta un deambulatori o passadís reservat als pelegrins en el qual es veneraven les relíquies de Sant Prim i sant Felicià; durant l'edat mitjana, de fet, el pelegrinatge a la vila fou molt important, com acredita també l'existència a la localitat de l'antic hospital de Sant Julià, destinat a allotjar els pelegrins. Les vuit columnes que separen el deambulatori de l'altar major destaquen per la decoració escultòrica dels capitells, composta d'escenes bíbliques, motius vegetals i animals mitològics.

La façana de Sant Pere té un finestral molt singular en el qual s'aprecien les figures de dos lleons, símbol de la força, el poder i la protecció que oferia l'Església enfront del mal i el paganisme, representats amb un simi i un home.

22 - Museu de Microminiatures de Besalú

Ens complau presentar-vos Micromundi, l'únic i més variat museu de miniatures, miniminiatures i microminiatures d'Espanya. Un món màgic i fantàstic on trobarem l'art de l'impossible.

Visitar el Museu és endinsar-se en una altra realitat, en una altra escala, és fer un viatge al cor de la imaginació, la bellesa i la precisió tècnica.

La visita permet descobrir un conjunt d'obres d'art excepcionals que ens transportaran a diferents mons en miniatura. Contemplar mils de peces cada vegada més petites fins a arribar a les dimensions inimaginables de les MICROMINIATURES, el món de l'impossible. Mirar quelcom fet com per art de màgia com seria trobar una caravana de camells al trau d'una agulla, un conjunt de joies damunt una grana de poma, i fins i tot la torre Eiffel damunt d'una llavor de rosella.

23 - Plaça dels Claustres

Claustres del monestir de Sant Pere

24 - Molí d'en Subirós

Com el nom assenyala, es tracta d'un antic molí fariner que aprofitava la força de l'aigua del rec que alimenta la veïna central i que passa vora el carrer dels Horts i la baixada de la Font. De fet, de molins en aquesta zona ja se n'hi esmenten en el segle X i, en el XIV, n'hi devien haver uns quants perquè llavors el proper portal dels Horts, era conegut com el portal dels Molins. No obstant això, la inscripció conservada a la llinda de la porta principal, remunta l'obra actual al 1755 per bé que el molí va funcionar fins ben entrat el segle XX. L'aigua captada del rec s'acumulava en una bassa a la part alta del molí que quedava enclotat expressament. Per un conducte vertical i una porta l'aigua baixava a pressió fins al carcavà, la part subterrània del molí, on feia moure una turbina de pales i l'eix de ferro ben dret que, en el pis superior, feia girar la mola de pedra per moldre el blat. El mecanisme del molí Subirós mostra una manera de fer ara ja desapareguda però que a l'època romana i medieval i fins fa ben poc era representativa i quasi exclusiva de l'activitat industrial dels pobles i ciutats.

Què fer a Besalú

25 – Carrer de la Font – Portal de Pere III

Hi trobem el Portal dels Horts i la Muralla de Pere IV que és la Porta d'Entrada als Horts.

26 - Església de Sant Julià, antic Hospital

L'església - hospital és del segle XII .Fou fundat pels comtes de Besalú i construït per atendre les persones que venien en pelegrinatge, però els monjos del cenobi de Sant Pere en posseïen la jurisdicció exclusiva. Encara que el càrrec d'hospitaler no surt documentat fins el segle XIV els benedictins atenien als caminants i els pobres que passaven per la vila ja que aquesta activitat és part intrínseca de la regla de Sant Benet.

La façana de Sant Julià és una de les més boniques que es conserven en aquesta zona. Té sis arquivoltes o arcs en gradació successius. Quatre capitells, tres dels quals representen figures animals i un quart corinti amb fulles d'acant .De la llegenda de la creació del capitell corinti neix el mite de la planta que brota del cadàver d'un déu o d'un heroi a través del qual es veia un senyal d'immortalitat.

El perfil arquitectònic de Sant Julià la fa molt semblant a l'església de Santa Maria de Porqueres. A principis del segle XX l'edifici fou utilitzat novament com a hospital i actualment acull un centre sociocultural.

27 - Cúria Reial

Edifici històric que és un dels més emblemàtics de l'arquitectura civil de Besalú, de la transició del romànic al gòtic, durant els segles XIII-XIV i, que durant anys, va ser la seu de la vegueria. Va ser també Palau de Justícia i Cort Real, i, més tard convent de les monges del Cor de Maria.

A la part superior de l'edifici, dividit en tres plantes, s'hi troba la sala gòtica, que conserva un enteixinat de fusta del segle XIV i uns arcs ogivals magnífics. A la planta baixa hi ha instal·lat el centre d'interpretació Espai Besalú.

28 – Carrer del Portalet

Un dels carrers més antics d'època medieval, fou construït entre els segles IX i X, recorre des de la plaça de la Llibertat en direcció nord-sud cap al riu fins a les muralles. Hi trobem el conjunt de la Cúria Reial i la muralla del Portalet.

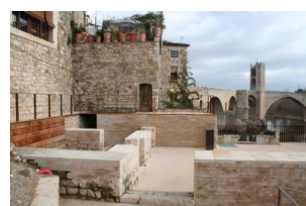
29 - La Sinagoga i el Micvé de Besalú

El Micvé i bany jueu va ser descobert l'any 1964 per la part superior i de manera inesperada. És el primer edifici d'aquestes característiques trobats a Espanya i el tercer a Europa.

És una sala subterrània d'estil romànic i està construït amb pedra tallada. Té una finestra espitllera a l'est, volta de canó i una piscina que s'omplia de forma natural amb aigua d'una font ja desapareguda. La seva funció era la purificació de l'ànima mitjançant la immersió total del cos. La dona jueva es purificava quan es casava , quan havia de tenir un fill, després del part i un cop el mes després de la menstruació. L'home religiós es solia purificar cada divendres, abans de la posta de sol, és a dir, abans d'entrar en el Sàbat.

Aquest edifici es troba en el lloc on hi havia l'antiga plaça dels jueus i en l'emplaçament que va ocupar la Sinagoga, documentada l'any 1264 .

Actualment s'hi observa una part de la sala d'oració i el pati de la sinagoga, lloc on els jueus decidien gran part de les coses que afectaven a la comunitat. A Besalú van viure unes 20 famílies jueves durant el període medieval fins l'any 1436 en què marxen definitivament.

Què fer a Besalú

30 - Capella de Sant Martí de Capellada

Petita capella de planta rectangular amb un absis orientat a l'est i una porta formada per un arc de mig punt. Originàriament la capella de Sant Martí era una construcció romànica (segle XI-XIII), però al llarg del segle XVIII fou àmpliament reformada. Entre altres coses se li va afegir un petit i senzill campanar. L'indret de Capellada apareix documentat per primera vegada l'any 1000 en una permuta de béns feta entre el compte Bernat de Tallaferro i el prior de la canònica de Santa Maria. A partir d'aquest moment quedà sota la custòdia de la canònica besaluenca, que en aquells moments estava situada en el lloc de Capellada. Al 1104 es va enrutar l'església de Sant Martí de Juinyà. El comte Bernat III de Besalú va cedir aquest temple als canonges de Santa Maria per tal que la reconstruïssin. Aquests però, van decidir construir un nou temple en l'indret de Capellada, mantenint l'advocació a Sant Martí. El temple actual va ser construït sobre les restes de l'edificació del segle XII, aprofitant alguns dels seus elements. Segueix la tradició romànica en la seva estructura i les seves formes.

Escultures al carrer

L'any 1994, i per iniciativa de la província italiana de Frosinone, es féu una trobada internacional de joves artistes a Besalú. Com a resultat d'aquesta estada, algunes de les obres realitzades han quedat integrades en el paisatge de Besalú. En són exemple:

- Les cadires que podem veure penjades a la paret de la casa de la Moneda al Carrer de Rocafort
- La cadira alta clavada a terra en una instal·lació realitzada per Ester Baulida
- L'escultura de Giuliano Giuliani que es troba on antigament hi havia l'antiga Sinagoga
- Els contenidors rodons i d'acer que va instal·lar Franco Marrocco al costat de l'església de Sant Julià i que el temps i els habitants de Besalú s'han encarregat de convertir-los en jardineres de grans dimensions
- El mòbil que Fausto Roma va posar a l'estret carreró que mena cap a la Plaça de la Sinagoga
- Les peces metàl·liques que Mimo Rossi va clavar a la paret de la Muralla.

Llocs visitats:

<http://www.besalu.cat/>; <http://lagarrotxa.net/>; <http://inventaripatrimoni.garrotxa.cat/>; <https://ca.wikipedia.org/>;

Enllaç mapa punts d'interès:

<https://drive.google.com/open?id=1ZTBarD0PTCwY8x11FEBcirusOHrqWTVa&usp=sharing>

Què fer a Besalú

